

टिळक महाराष्ट्र विद्यापीठ, पुणे
ग्रंथपालन आणि माहितीशास्त्र विशारद (B.Lib I. Sc.)

परीक्षा : डिसेंबर - २०२३

सत्र - १

विषय : ग्रंथालय आणि माहितीशास्त्राची मूलतत्त्वे (BL-23-121/BL-31-121)

दिनांक : ०५/१२/२०२३

गुण : १००

वेळ : स. १०.०० ते दु. १.००

सूचना: १) उजवीकडील अंक त्या प्रश्नांचे गुण दर्शवितात.

- प्र.१ योग्य पर्याय निवडा (१०)
१. .... मध्ये पहिले ग्रंथालय अहमदनगर येथे सुरु झाले.
अ) १८३८ ब) १८३६
क) १८२९ ड) १८५०
  २. मराठी ग्रंथांचा संग्रह करणारे पहिले ग्रंथ संग्रहालय .....येथे सुरु झाले.
अ) पुणे ब) कलकत्ता
क) ठाणे ड) चेन्नई
  ३. वर्तमानपत्र ग्रंथालय ..... प्रकारचे ग्रंथालय असते.
अ) शैक्षणिक ब) सार्वजनिक
क) विशेष ड) यापैकी नाही
  ४. पश्चिम बंगाल या राज्यात सार्वजनिक ग्रंथालय कायदा कोणत्या साली आला.
अ) १९७९ ब) १९८९
क) १९९९ ड) १९६९
  ५. फिरते ग्रंथालय सेवा .....वर अवलंबून असते.
अ) हवामान ब) नेटवर्क
क) डेटा ड) यापैकी नाही
  ६. ग्रंथालय एक ..... आहे.
अ) निरंतर संस्था ब) मर्यादित संस्था
क) वर्धिल्लू संस्था ड)
  ७. ग्रंथालय हा शब्द ..... पासून आला आहे.
अ) लॅटिन ब) स्पॅनिश
क) फ्रेंच ड) इंग्लिश
  ८. इन्फिबनेट हे ..... पातळीवरील ग्रंथालयाचे जाळे आहे.
अ) राष्ट्रीय ब) आंतरराष्ट्रीय
क) आंतरराज्य ड) यापैकी नाही
  ९. नेटिव्ह जेनेरल लायब्ररी पहिल्यांदा . ..... इथे स्थापन करण्यात आली.
अ) मुंबई ब) नवी दिल्ली
क) पुणे ड) अहमदनगर
  १०. कारागृहातील ग्रंथालय हे ग्रंथालयशास्त्रातील ..... सिद्धांत पूर्ण करतात.
अ) १ ब) ३
क) २ ड) ५

प्र.२ थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही २) (३०)

१. शैक्षणिक ग्रंथालय आणि इतर ग्रंथालयातील फरक स्पष्ट करा.
२. ग्रंथालय कायद्याची वैशिष्ट्ये सांगून त्यातील उणीव स्पष्ट करा.
३. ग्रंथालयातील विस्तारित सेवा या बदल सविस्तर माहिती लिहा.

- प्र.३ सविस्तर उत्तरे लिहा (कोणतेही २) (४०)
१. महाराष्ट्र राज्य सार्वजनिक ग्रंथालय अधिनियमातील आठ प्रकरणे स्पष्ट करा.
  २. ग्रंथालय सहकाराची संकल्पना आणि आवश्यकता स्पष्ट करा.
  ३. ग्रंथालय शास्त्राची पाच सूत्रे स्पष्ट करा.

- प्र.४ टिपा लिहा (कोणत्याही २) (२०)
१. भारतीय ग्रंथालय संघ
  २. डॉ रंगनाथन
  ३. ग्रंथालय चळवळ

English Translation

Philosophy of Library Information Science (BL-23-121/31-122)

Q. 1 Choose the correct option (10)

1. First library was started in Ahmednagar in.....
  - a) 1838
  - b) 1836
  - c) 1829
  - d) 1850
2. First library to stack Marathi books was started in .....
  - a) Pune
  - b) Calcutta
  - c) Thane
  - d) Chennai
3. Newspaper library is a.....type of library
  - a) Academic
  - b) Public
  - c) Special
  - d) None of the above
4. Public library Act was enacted in West Bengal in .....
  - a) 1979
  - b) 1989
  - c) 1999
  - d) 1969
5. The services of mobile library is dependent on .....
  - a) Climate
  - b) Network
  - c) Data
  - d) None of the above
6. Library is a .....
  - a) Unending organization
  - b) limited organization
  - c) growing organism
  - d) none of the above
7. The word library is taken from the language .....
  - a) Latin
  - b) Spanish
  - c) French
  - d) English
8. INFLIBNET is .....library network
  - a) National
  - b) International
  - c) Inter state
  - d) none of the above
9. Native General library was first established in .....
  - a) Mumbai
  - b) New Delhi
  - c) Pune
  - d) Ahmednagar
10. Prison libraries are an example of ..... law of library science
  - a) 1
  - b) 3
  - c) 2
  - d) 5

Q. 2 Answer the following in short (Any 2) (30)

1. Explain how academic library is different from other libraries
2. Explain library legislation and its drawbacks
3. Explain extensions services of library

Q. 3 Answer the following in detail (Any 2) (40)

1. Explain 8 clauses of Maharashtra State public library Act
2. Explain concept and need of library co-operation
3. Explain five laws of library science in detail

Q. 4 Write Short notes (Any 2) (20)

1. Indian library Association
  2. Dr. Ranganathan
  3. Library movement
-